

А. В. Агапова, Криворізький технічний університет

ВПЛИВ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

У статті визначено взаємозв'язок між оцінкою економічного стану підприємства та конкурентоспроможністю банківської системи. Наведено систему показників та методику для оцінки економічного стану підприємства.

Ключові слова: банківська система, конкурентоспроможність, оцінка економічного стану підприємства, узагальнена функція Харрінгтона.

Постановка проблеми. Адаптація банківської системи до існуючих умов господарювання та стабільність конкурентних позицій необхідні для її участі у процесах глобалізації. Вирішення даного питання передбачає вивчення організаційно-економічної складової банків; розгляд моделей взаємозв'язку між промисловими суб'єктами господарювання та банками з метою зростання їх ефективності.

У результаті розвитку ринкових відносин в Україні, значного розширення прав суб'єктів господарювання зростає роль своєчасної та якісної оцінки економічного стану підприємств. Діяльність підприємств відбувається завдяки організованому, якісному, своєчасному та ефективному управлінню, що являє собою сукупність взаємопов'язаних, послідовно здійснюваних функцій. Таку інформацію можна отримати з оцінки економічного стану підприємства (ОЕСП) – це конкретний вираз сукупності економічних показників, яка характеризує економічний розвиток підприємства за певний період або на певний момент часу і визначається з метою забезпечення обґрунтованих управлінських рішень і високого рівня конкурентоспроможності підприємства. Дослідження взаємозв'язку між підвищенням ОЕСП та конкурентоспроможністю банківської системи сприятиме покращенню управлінської функції даних суб'єктів та ефективній їх роботі [1].

Мета статті – показати вплив оцінки економічного стану підприємства на конкурентоспроможність банківської системи.

Під час здійснення оцінки конкурентоспроможності банку або ж банківської системи варто приділити особливу увагу чинникам, які її забезпечують: можливість адаптації до змін в економіці (характеристикою є швидкість і відповідність дій до даних умов); удосконалення або розробка заходів, що сприятимуть усуненню “слабких місць” банку з подальшим їх упровадженням; універсальність і відкритість банку; надання сучасних видів банківських послуг та удосконалення існуючих; розширення філій; удосконалення організаційно-економічної структури; професіоналізм працівників.

Виклад основного матеріалу. Дослідження конкуренції як явища розпочинається в економічній теорії і визначається як економічне змагання

між суб'єктами господарської діяльності за можливість одержання максимуму прибутку й зміцнення становища на ринку. Що стосується конкурентоспроможності в банківській системі, то вона віддзеркалює якісні характеристики конкуруючих суб'єктів, не визначаючи їх рівень; є результатом минулої боротьби, що, як результат, можуть бути визначеними в даний момент або ж у майбутньому. На рівень конкурентоспроможності банківської системи суттєво впливає оцінка економічного стану підприємства, оскільки банківські суб'єкти та виробничі тісно пов'язані між собою та взаємодіють, впливаючи один на один. Оцінка економічного стану підприємства передбачає розрахунок системи груп показників, що наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Система показників оцінки економічного стану підприємства

№ пор.	Показник	Порядок розрахунку
Показники оцінки майнового стану підприємства		
1	Сума господарських коштів, які є у розпорядженні підприємства	Результат балансу
2	Коефіцієнт зносу основних засобів	Знос/вартість основних засобів
3	Коефіцієнт оновлення основних засобів	Вартість основних засобів, які надійшли за період, що аналізується / вартість основних засобів на кінець періоду, що аналізується
Показники оцінки ліквідності, платоспроможності та кредитоспроможності підприємства		
4	Коефіцієнт покриття	Поточні активи/поточні зобов'язання
5	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Грошові кошти та їх еквіваленти / поточні зобов'язання
6	Коефіцієнт платоспроможності	Грошові кошти/поточні зобов'язання
7	Коефіцієнт швидкої ліквідності	(Грошові кошти + поточні фінансові інвестиції + + дебіторська заборгованість) / поточні зобов'язання
8	Тривалість погашення кредиторської заборгованості	(Кредиторська заборгованість · кількість днів у періоді) / погашення закупівлі у кредит

Продовж. табл. 1

№ пор.	Показник	Порядок розрахунку
Показники оцінки фінансової стійкості та стабільності підприємства		
9	Коефіцієнт автономії	Власний капітал / майно підприємства
10	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Власні оборотні кошти / власний капітал
Показники оцінки рентабельності підприємства		

11	Рентабельність реалізованої продукції	Прибуток від реалізації продукції / витрати на виробництво та реалізацію продукції
12	Рентабельність основного капіталу	Чистий прибуток / основний капітал
13	Рентабельність власного капіталу	Чистий прибуток / власний капітал
Показники оцінки ділової активності підприємства		
14	Оборотність оборотного капіталу	Виручка від реалізації продукції / підсумок II та III розділів активу балансу
15	Оборотність готової продукції	Виручка від реалізації продукції / готова продукція
16	Оборотність дебіторської заборгованості	Виручка від реалізації продукції / дебіторська заборгованість
17	Оборотність кредиторської заборгованості	Виручка від реалізації продукції / кредиторська заборгованість
18	Оборотність власного капіталу	Виручка від реалізації продукції / власний капітал
Показники оцінки акціонерного капіталу		
19	Прибутковість акцій	(Чистий прибуток на 1 просту акцію / ринкова ціна 1 акції) · 100 %
20	Дохід на звичайну акцію	Прибуток від звичайної діяльності до сплати податків та дивідендів / кількість звичайних акцій
21	Цінність акції	Ринкова ціна акції/дохід на акцію
Показники оцінки трудового персоналу		
22	Плинність персоналу	Кількість звільнених з усіх причин / середньооблікова кількість
23	Коефіцієнт раціоналізаторської активності	Кількість раціоналізаторських пропозицій і винаходів, генерованих співробітником протягом терміну роботи за спеціальністю / (тривалість роботи працівника за спеціальністю, місяців / 12)
24	Коефіцієнт оперативності виконання робіт	Фактична кількість робіт, виконаних у встановлені строки / кількість робіт, фактично виконаних за аналізований період

Продовж.табл. 1

№ пор.	Показник	Порядок розрахунку
Показники оцінки інвестиційно-інноваційного стану підприємства		
25	Індекс дохідності	Сума грошового потоку, приведена до теперішньої вартості / сума інвестиційних коштів
26	Період окупності	Сума інвестиційних коштів / середня сума грошового потоку в теперішній вартості в конкретному періоді
27	Приріст обсягу	((кількість звільнених працівників за рахунок нововведень · продуктивність праці) /

	виготовленої продукції	обсяг виготовленої продукції) · 100 %
28	Частка економії від запровадження технічних та організаційних нововведень у загальних витратах на виробництво продукції	((кількість звільнених працівників за рахунок нововведень · середня з/п одного працівника) / (обсяг виготовленої продукції – загальна сума прибутку у тому ж році)) · 100 %
Показники оцінки стану й ефективності використання основних фондів		
29	Фондовіддача	Обсяг випуску продукції / середньорічна вартість основних виробничих фондів
30	Фондоозброєність	Середня вартість основних засобів / середньооблікова кількість працівників
31	Придатність основних фондів	1 – (сума амортизаційних відрахувань / первісна вартість основних засобів)
32	Оновлення основних фондів	Вартість основних засобів / вартість основних засобів на кінець року

Основним завданням ОЕСП є розробка інтегральної оцінки, що забезпечить задоволення потреб як внутрішніх, так і зовнішніх користувачів. Враховуючи те, що майже всі показники економічного стану підприємства є іменованими величинами, необхідною процедурою методики є приведення показників до єдиної величини. З цією метою буде використано узагальнену функцію Харрінгтона [2].

За умови підвищення одних показників, що призводить до підвищення інтегрального показника, їх називають стимуляторами, і навпаки – дестимуляторами. Доцільно в подальшому стандартизувати вхідну інформацію з використанням формул, що наведені нижче:

1. Для стимуляторів:

$$y_{ij} = \frac{|x_{ij} - \bar{x}_j|}{\delta x_j}; \quad (1)$$

$$\bar{x}_j = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n x_{ij}; \quad (2)$$

$$\sigma x_j = \sqrt{\frac{1}{n} \sum_{i=1}^n (x_{ij} - \bar{x}_j)^2}, \quad (3)$$

де y_{ij} – стандартизоване значення ознаки;

\bar{x}_j – середнє арифметичне всіх рівнів показника j (стовпця матриці X);

δx_j – середньоквадратичне (стандартне) відхилення ознаки j .

2. Для дестимуляторів:

$$y_{ij} = \frac{|\bar{x}_j - x_{ij}|}{\delta x_j}. \quad (4)$$

Узагальнений показник, при побудові якого використовують узагальнену функцію Харрінгтона, має вигляд:

$$D = \sqrt[n]{\prod_{i=1}^n d_i}, \quad (5)$$

$$d_i = \exp[\exp(-y_i)], \quad (6)$$

де n – кількість показників, які використовуються для оцінки економічного стану підприємства;

d_i – частинна функція, яка визначена відповідно до шкали Харрінгтона;

y_i – показник економічного стану у безвимірному (стандартизованому) вигляді.

Висновки. Як банківська, так і економічна системи взаємопов'язані, у логічній ланцюговій послідовності зрозумілий вплив одних складових на інші. Таким чином, видно, що підвищуючи ОЕСП (а вона включає всі елементи діяльності підприємства, зокрема показники оцінки: майнового стану, фінансової стійкості та стабільності, рентабельності, ділової активності, ліквідності, платоспроможності та кредитоспроможності, трудового персоналу, інвестиційно-інноваційного стану, ринкової вартості), зростає до максимального значення ймовірність надання позики або кредиту банком підприємству для подальшого розвитку. Грошові кошти, які були надані банком відповідно до принципів кредитування, будуть 100 % отримані з урахуванням відсоткових ставок. Відповідно капітал банку зросте, що призведе до покращення його фінансового стану та конкурентоспроможності. У сукупності банків це сприятиме підвищенню конкурентоспроможності банківської системи.

З метою покращення конкурентних переваг банківської системи доцільним є також використання методики управління ризиком у своїй діяльності; підвищення рівня партнерства з суб'єктами господарювання виробництва; розвиток автоматизації та її безпека.

Список літератури

1. Агапова, А. В. Теоретико-методологічні засади визначення сутності і оцінки категорії “економічний стан підприємства” [Текст] / А. М. Турило, А. В. Агапова // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 2. – С. 156–161.
2. Агапова, А. В. Економіко-математичне моделювання оцінки економічного стану підприємства з використанням шкали бажаності Харрінгтона [Текст] / А. В. Агапова // Економічний аналіз. – 2011. – Ч. 2. – № 8. – С. 15–18.

Summary

Certainly intercommunication of estimation of economic position of enterprise and by the competitiveness of the banking system. The system of indexes and method is resulted for the estimation of economic position of enterprise.

Отримано 08.09.2011

Агапова, А. В. Вплив оцінки економічного стану підприємства на конкурентоспроможність банківської системи [Текст] / А. В. Агапова // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць / Державний вищий навчальний заклад "Українська академія банківської справи Національного банку України". - Суми, 2011. - Т. 32. - С. 189-194.